

Európa pre občianov

Projekt "Community without borders" financovala Európska únia v rámci programu Európa pre občianov

Platí pre 2.1 "Opatrenie pre družobné partnerstvá miest"

Účasť: projekt umožnil stretnutie 1564 občianov, z ktorých 620 pochádzalo z občianskeho združenia V.I.A.C. – Inštitút pre podporu a rozvoj mládeže (Slovensko), 760 z mesta Trstená (Slovensko), 60 z mesta Hořice (Česká republika), 34 z obce Rázová (Česká republika), 17 z mesta Isaszeg (Maďarsko) a 73 z Gminy Jablonka (Poľsko).

Miesto/dátumy: stretnutie sa uskutočnilo v meste Trstená (Slovenská republika) od 07.06.2018 do 10.06.2018

Stručný opis:

Dňa 07.06.2018 predseda občianskeho združenia V.I.A.C. – Inštitút pre podporu a rozvoj mládeže, Mgr. Branislav Kožuch oficiálne privítal vedúcich partnerských miest a obcí a zástupcov mesta Trstená. Oboznámil ich s cieľmi projektu s dôrazom na význam spolupráce. Stretnutie pokračovalo vzájomným spoznávaním sa prostredníctvom kvízu. Partneri projektu mali príležitosť zábavným spôsobom spoznať kultúru jednotlivých krajín, naučiť sa povedať pár viet v cudzom jazyku, či uhádnuť, aké zaujímavosti sa spájajú s konkrétnymi krajinami. Stretnutie sa nieslo v neformálnom duchu a poukázalo na význam dobrých vzťahov a partnerstiev medzi štátmi Európskej únie.

Dňa 08.06.2018 sa stretli zástupcovia samospráv partnerských miest i obcí a spoločne so starostami miestnych samospráv, zástupcami mimovládnych organizácií a pozvanými hosťami diskutovali o tom, ako budovať komunity a rozvíjať vzťahy obyvateľov k mestám a obciam. Na tému Férový urbanizmus (o tom, ako urobiť verejné priestranstvá naozaj verejné) diskutovali s hosťom Milotou Sidorovou, odborníčkou a krajinárskou architektkou v odbore urbanizmu v New Yorku a Strednej Európe. Druhá téma diskusie bola Komunity priateľské deťom a mladým ľuďom (o tom, ako spoločnosť nastaviť tak, aby deti a mládež neodchádzali zo svojich komunít) s hosťom Anetou Chlebničanovou, programovou manažérkou z Nadácie pre deti Slovenska. Tretia téma bola Erasmus+ (o tom, aké sú možnosti podpory zo zdrojov EÚ) s hosťom Adamom Latákom, pracovníkom Národnej agentúry Erasmus+. Diskusia bola veľkou inšpiráciou pre prítomných a vytvorila priestor pre odovzdávanie si skúseností, vzájomné prepájanie sa a vytváranie partnerských sietí medzi samosprávami, organizáciami, aktívnymi občianmi a jednotlivými krajinami v európskom priestore. Prítomní spoločne hľadali spôsoby, ako priniesť pozitívnu zmenu do svojich komunít aj prostredníctvom projektov EÚ.

Počas toho, ako prebiehala diskusia, sa zaplnilo námestie a športové ihrisko v Trstenej deťmi, mladými, ale aj dospelými. Prostredníctvom aktivít mali možnosť ísť za svoje vlastné hranice pohodlia či komfortu a odvážne vstupovali do vecí nových, nepoznaných. Preto celý program projektu dostal názov Festival Za Hranice. Okrem partnerov projektu sa zúčastnila aktivít aj široká verejnosť, ktorá tak dostala príležitosť participovať na programe projektu. Dostať sa za hranice svojich síl, vystúpiť z komfortných zón, naučiť sa zdolať nové výzvy či prekonať svoje limity mohli prítomní prostredníctvom športových aktivít a netradičných športov ako je Kan-Jam, Bumper Balls, Vodný futbal, Slackline, Cornhole a mnoho ďalších. Deň plný aktivít, tzv. Active day, cez rôzne aktivity motivoval k aktívnemu postoju, aby občiania neostávali pasívnymi voči sebe a životu naokolo.

Pre najmenšie deti bol pripravený program, kde jednoduchým a hravým spôsobom spoznávali Európsku úniu. Vymaľovali si vlajku Európskej únie a členských štátov, dozvedeli sa o dôležitých miestach a spoznali krásy európskej prírody, čím získali prvý kontakt s EÚ a jej krajinami.

Zároveň s programom pre deti prebiehal program pre študentov z partnerských miest a obcí zapojených do projektu. Mladí vytvorili spoločne so slovenskými študentami medzinárodné skupiny a zapojili sa do dobrovoľníckej aktivity. Každú skupinku viedol mentor a spolu s pracovníkmi mestského úradu a zahraničnými dobrovoľníkmi z V.I.A.C., vytvorili príjemnejšie a krajšie prostredie na viacerých miestach v Trstenej a okolí. Zhotovili stojany z pneumatík, čím umožnili nadšencom cyklistiky parkovať

svoje bicykle na vyhradenom mieste. Namaľovali kĺzačky a preliezačky detského ihriska, čím urobili deťom útulnejšie a príjemnejšie prostredie a priestor na hranie. Využili svoju kreativitu a talenty a vytvorili propagačné materiály pre mesto Trstená. Zmenili vzhľad okolia obecného domu, letnej čítárni dali nový život, a tak na viacerých miestach zanechali po sebe viditeľné stopy. Aktívnym zapojením sa do jednotlivých činností si zažili dobrovoľníctvo a zároveň si uvedomili, aká je dôležitá pomoc a čo všetko môžu zmeniť svojou aktívnou angažovanosťou vo svojich komunitách.

Súčasne prebiehalo v meste Trstená 15 workshopov zameraných na vzdelávanie a osobnostný rozvoj s lektormi z rôznych častí Slovenska. Workshopov sa zúčastnilo 240 účastníkov.

Okrem workshopov si účastníci projektu zažili a vyskúšali larp, inovatívnu metódu formovania postojov. Prostredníctvom hry boli postavení pred rôzne situácie, ktoré hra prinášala. Prijímali rozhodnutia a zažívali situácie, ktoré nie sú bežné pre nich v bežnom živote. Naučili sa pozrieť na odlišnú situáciu z pohľadu iných ľudí. Na záver v reflexii zhodnotili, že larp ich naučil pochopiť, ako sa pozerat' očami iného charakteru na rôzne životné situácie.

Počas dňa si mohli účastníci festivalu Za Hranice na námestí v Trstenej posedieť a vychutnať malé občerstvenie v Komunitnom stane, porozprávať sa s pracovníkmi Komunitného centra a najmenšie deti sa mohli zahrať v detskom kútiku.

Možnosť zažiť inú kultúru mohli účastníci aj osobne návštevou Multikultúrneho stanu, kde sa mohli osobne stretnúť s ľuďmi z rôznych kultúr, porozprávať sa s nimi, pozrieť si fotografie z ich rodných krajín, či ochutnať typické Afgánske jedlo, ktoré pripravoval spolu so svojim tímom utečenec z Afganistanu, žijúci na Slovensku. Dievčatá si mohli vyskúšať uviazať typickú africkú šatku, čo im predviedlo dievča zo Somálska. Tiež bola možnosť zastaviť sa a vypočuť si príbeh mladého, vzdelaného chlapca, ktorý sa dennodenne stretáva s predsudkami ľudí, pretože je Róm. Cieľom bolo ukázať iný uhol odlišnosti, ponúknuť priestor na zamyslenie sa a nevidieť človeka len ako súčasť masy, ale naučiť sa vnímať každého človeka ako jedinečného a originálneho. Zároveň sa poukázalo na dôležitosť otvorených hraníc, v rámci ktorých môžu osoby voľne prekračovať hranice v rámci Európy.

Ďalším miestom, ktorý zvyrazňoval dôležitosť vzájomného prijímania sa a rôznych kultúr bol Stan vnímavosti, ktorý prezentovala nezisková organizácia EDUMA z Bratislavy s hlavou myšlienkou: „Zisti, kto skutočne sú“. Okoloidúci sa mohli zastaviť, pozrieť si výstavu na paneloch o ľuďoch trpiacich marginalizáciou a tiež mali možnosť prostredníctvom „Online živej knižnice“ vypočuť si svedectvá od ľudí, ktorí sa v živote z rôznych dôvodov stretávajú s predsudkami. Príbeh chlapca, ktorý sa narodil bez rúk. Dievčaťa, ktorá je dcérou migrantov žijúcich na Slovensku. Nevidiacej keramikárky a ďalších znevýhodnených, ktorí sú častokrát odvrhovaní spoločnosťou. Aké je to byť v koži znevýhodneného si mohli ľudia zakúsiť priamo na sebe v rôznych aktivitách. Prejsť určenú trasu a prekonať prekážku na invalidnom vozíku, či na barlách, alebo zažiť, aké náročné sú pre niektorých ľudí veci, ktoré sú pre iných samozrejme. Taktiež si mohli ľudia vypočuť životný príbeh priamo od „Živých kníh“, a tak postupne prelomiť svoje predsudky. Napr. príbeh chlapca, ktorý žije s detskou mozgovou obrnou a je pripútaný na invalidný vozík.

Deň bol plný nielen sociálneho, športového a vzdelávacieho programu, ale aj kultúrneho programu. Partneri projektu a verejnosť si až do večerných hodín užívali tanečné, spevácke vystúpenia a koncerty kapiel. Počas večerného programu očití svedkovia Sviečkovej manifestácie porozprávali svoje svedectvá a pripomenuli jednu z najdôležitejších udalostí histórie Slovenska. Večerný program následne vyvrcholil ohňostrojom na znak spomienky na históriu a spoločné dejiny, ale aj vízie v lepšiu budúcnosť Európy a EÚ. Budúcnosť miest i Európy je predovšetkým v aktívnych občanoch, ktorým nie je ľahostajný ani ich život ani život spoločnosti a viac ako prekážky hľadajú spôsoby ako meniť kraj, meniť svoje prostredie.

Dňa 09.06.2018 si partneri projektu a verejnosť vyskúšali vytrvalosť a prekonávali svoje osobné limity pri zdolávaní ľahších i náročnejších prekážok počas 6 kilometrového adrenalínového behu. Mnoho pretekárov si siahlo na dno svojich síl. Na trati ich čakalo 18 prekážok, beh cez lúky, lesy, blatisté úseky, ale aj brod v blate okrajom Oravskej priehrady. Adrenalin Race bol behom plným emócií a skvelej atmosféry, kde nešlo len o výkon, ale skôr o zašportovanie si a spoznanie sily tímu. Posilniť tímovú spoluprácu mohli bežci v 4-členných zmiešaných tímoch (kombinácia chlapci, dievčatá), kde zistili, čo dokážu spolu, keď fungujú ako jeden tím. Spoločnými silami zvládli VIAC. Športovci štartovali v Ústí nad Priehradou a cieľ bol na námestí v Trstenej. Adrenalin Race sa zúčastnilo 20 tímov a 13 jednotlivcov.

Na námestí v Trstenej zároveň prebiehali Komunitné trhy, kde sa mohli okoloidúci zastaviť a podporiť kúpou handmade výrobkov oravských výrobcov. Ďalej sa mohli účastníci nechať inšpirovať tvorením na tvorivých workshopoch a vyrobiť si niečo pre seba alebo svojich drahých ako napr. drôtené šperky, postavičky z hliny, vyskúšať si rytiersku zbroj, vyzdobiť si drevené srdiečko servítkovou technikou, vyrezať si ovocie podľa vlastnej kreativity, upliesť si z pedigu vlastný košík, či vytvoriť si vlastný motív na tričku sprejovou batikou. Počas dňa zároveň mohli prekonať strach, nabrat' odvahu a zažiť radosť i zábavu pri netradičných hrách a viacerých zábavných atrakciách.

Popoludní sa konala diskusia na tému budúcnosti Európy. Pozvanie prijali europoslanci Ivan Štefanec, Monika Smolková a vedúci oddelenia na Generálnom riaditeľstve pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka Európskej komisie Dušan Chrenek. Spoločne sa diskutovalo o najdôležitejších problémoch a výzvach, ktorým čelia občania EÚ. Prítomní mali možnosť osobne sa stretnúť s členmi Európskeho parlamentu a diskutovať s nimi o hodnotách, procese tvorby politiky EÚ a problémoch, ktoré je

potrebné riešiť vo všetkých partnerských krajinách, aby sa obyvatelia EÚ vyhli euroskepticizmu. Diskusia pokračovala aj s ďalšími hosťami, ktorými bol Juraj Šeliga, spoluzakladateľ iniciatívy Za slušné Slovensko a Tomáš Jacko, ktorý prednáša na Ekonomickej univerzite v Bratislave predmety Kritické myslenie a argumentácie, Politické myslenie a rozhodovanie. Diskutéri sú aktívnymi občanmi Slovenska, ktorí sa snažia každý na svojom mieste posúvať veci vpred a prinášajú do krajiny pozitívnu zmenu. Neboja sa bojovať za spoločné dobro a demokratický život. Počas diskusie sa poukázalo na najdôležitejšie problémy a výzvy, ktorým čelia občania našich krajín.

Dňa 10.06.2018 zhodnotili účastníci projektu celé podujatie a odchádzali späť do svojich komunít inšpirovaní prinášať pozitívnu zmenu do svojich miest a obcí. Maďarskí účastníci zhodnotili partnerskú účasť na projekte Community without borders týmito slovami: „Už po druhýkrát malo mesto Isaszeg tú česť spolupracovať a zúčastniť sa projektu občianskeho združenia V.I.A.C. – Inštitút pre podporu a rozvoj mládeže v Trstenej. Program bol pestrý a výborne zabezpečený. Mladí sa s radosťou zúčastnili akcie „Tvoje mesto ťa potrebuje“, kde okrem užitočnej práce pre mesto a ľudí z Trstenej, sa zoznámili s mladými ľuďmi spoza hraníc, vymieňali si názory ohľadom každodenného života a napriek tomu, že občas mali rečovú bariéru, zvládli to. V isaszegskej skupine boli väčšinou športovci, takže bolo zaujímavé počas larpov vidieť, ako sa zhostili rolí mafiánov, či rôznych iných charakterov a úloh. Zaujímavé boli aj workshopy a diskusie, či besedy na aktuálne témy, ktoré sa týkajú mladých nielen na Slovensku alebo v Maďarsku, ale každej krajiny. Organizátori spravili všetko pre to, aby sme sa dobre cítili, aby sme mali nezabudnuteľné zážitky. Stalo sa. Zlatým klincom celého projektu pre našich mladých bol Adrenalin Race, na ktorý sa veľmi tešili naše mladé športové nádeje. Mimoriadne poďakovanie patrí organizátorom, ktorí dokázali zabezpečiť danú súťažnú trať na vysokej profesionálnej úrovni. Naši mladí sa vracali domov plní nápadov, dojmov a zážitkov z priateľského stretnutia a spolupráce s mladými spoza hraníc. V neposlednom rade sa tešili z víťazstiev a šance na skoré ďalšie stretnutie. Naše veľké poďakovanie patrí všetkým, ktorí sa zapojili do prípravy a realizácie tohto projektu, najmä V.I.A.C., ale aj predstaviteľom mesta Trstená a mesta Isaszeg, ktorí uznali za vhodné nás zapojiť do tohto projektu. Bolo nám ct'ou.“ Slovenskí, maďarskí, českí a poľskí účastníci projektu vybudovali počas 4-dňového podujatia komunitu bez hraníc. Vzájomne sa povzbudili k spoločnej angažovanosti v európskom priestore. Je vidieť, že jednotlivé krajiny majú veľmi veľa spoločného. Počas formálnych a neformálnych diskusií a stretnutí sa otvoril priestor pre užšiu spoluprácu a účastníci projektu zvýšili povedomie o spoločných dejinách a hodnotách EÚ. Jednotlivé aktivity projektu boli prispôsobené tak, aby aktívne zapájali občanov na miestnej, regionálnej, národnej i európskej úrovni prostredníctvom rozvoja vzájomného porozumenia, medzikultúrneho vzdelávania, sociálneho zapojenia a dobrovoľníctva. Budúcnosť Európy patrí tým, ktorí majú odvahu vystupovať z komfortných zón, prijímať výzvy a svojou aktivitou a zapálenosťou pre dobro bojujú za správne hodnoty.